

Datum

2017-10-04

Vår beteckning

RV 171233

Er beteckning

Ku2017/01534/DISK

Regeringskansliet
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

YTTRANDE ÖVER DELBETÄNKANDET NÄSTA STEG? – FÖRSLAG FÖR EN STÄRKT MINORITETSPOLITIK

Sammanfattning

Region Västmanland ställer sig positivt till flera av de förslag som rör landsting och regioner i utredningen. Regionen instämmer i att de nationella minoriteternas rättigheter måste integreras i övergripande mål och riktlinjer samt att ett lokalt handlingsutrymme för dessa bör finnas. Önskvärt är att den föreslagna uppföljningsmyndigheten även tar fram nationella mätbara mål och vid behov ger stöd och råd i framtagandet av de lokala målen. I författningsförslaget § 5 b behövs ett förtydligande gällande vilken kartläggning som landsting och regioner avses göra.

Region Västmanland föreslår vidare att uppföljningsmyndigheten får i uppdrag att arbeta fram förslag på hur samråd kan genomföras på bästa sätt, ansvara för informationsmaterial om de nationella minoriteterna och för kunskaphöjande information och utbildning till politiker och tjänstemän med samordningsansvar.

När det gäller statsbidragens användning önskar regionen ett förtydligande av vad "merkostnad" kan innebära. Samhällets kunskaper behöver höjas för att öka medvetenheten inom området. Detta görs delvis av de nationella minoriteternas organisationer varför regionen även står bakom förslaget att höja det statliga ekonomiska stödet till dem. För att förbättra förutsättningarna för god vård och hälsa krävs obligatorisk kunskap om de nationella minoriteternas hälsosituation i samtliga vårdutbildningar vilket vi ställer oss positivt till.

4 Utvärdering av minoritetslagstiftningen

Trots att en rad aktiviteter genomförts under åren behöver grundskyddet förbättras. En av orsakerna är att frågan i sin helhet inte genomsyrar hela verksamheten och som utredningen också påpekar kan inte frågorna vara beroende av eldsjälar. För att arbetet ska hållas levande och integreras i övrig verksamhet krävs en tydlig politisk styrning/vilja samt att resurser avsätts för arbetet. En samordnarfunktion lyfts som en viktig framgångsfaktor men uppdrag och kompetens varierar troligtvis i olika landsting och regioner samt i vilken omfattning samordnaren arbetar med frågorna.

För att arbetet ska nå ut till den enskilde krävs ett helhetsgrepp i form av kunskaps- höjande insatser på olika nivå inom regionens alla verksamheter. Till skillnad från kommunernas mer konkreta uppdrag gällande verksamheter för barn och äldre, kopplat till nationella minoriteter, är landstings och regioners roll inte lika tydlig. Regionen ser därför ett behov av stöd från aktörer som Folkhälsomyndigheten, Myndigheten för vårdanalys, Socialstyrelsen och den föreslagna uppföljningsmyndigheten som omnämns i utredningen för att stärka området inom vår verksamhet (4.2.1).

Under hösten 2017 kommer Region Västmanland att bilda en ny enhet för hållbar utveckling där den sociala dimensionen bland annat inbegriper samordningen för de nationella minoriteterna. Det finns ett behov av att samla arbetet med mänskliga

Datum

2017-10-04

Vår beteckning

RV 171233

rättigheter, ta fram gemensamma övergripande mål och riktlinjer och beskriva hur och när uppföljning ska ske. På så vis kommer det att finnas en utarbetad rutin för arbetet, och rapportering till av utredningen föreslagna uppföljningsmyndighet underlättas. I sammanhanget vore det önskvärt om myndigheten tillsammans med andra aktörer tar fram nationella mätbara mål för att kunna jämföra arbetets utveckling i de olika landstingen och regionerna.

Ett förtydligande behövs gällande vilka kartläggningar som menas i § 5 b tredje stycket: *Kommuner och landsting bör även vara skyldiga att göra de kartläggningar som behövs för det minoritetspolitiska arbetet.* Landsting och regioner har svårt att själva kartlägga området nationella minoriteter på grund av att registrering som grundar sig på etisk tillhörighet inte är tillåten (4.2.2).

Information gällande Hälso- och sjukvård hänvisas alltmer till 1177 varför Region Västmanland föreslår att 1177 fortsättningsvis ska vara en naturlig plattform för fortsatt utveckling av informationsspridning gällande området Hälso- och sjukvård på de nationella minoritetsspråken. Övrigt informationsmaterial hoppas regionen att den föreslagna uppföljningsmyndigheten ska utforma och tillhandahålla och gärna även vid behov ge stöd vid utformning av lokalt informationsmaterial.

Uppföljningsmyndighetens uppdrag bör även innefatta kunskapshöjande insatser som till exempel introduktionsutbildning för nya politiker och tjänstemän men även regelbundna informations- och fortbildningsdagar för desamma (4.2.3).

4.3 Samråd och annat inflytande

Region Västmanland ingår i finskt förvaltningsområde och har redan idag regelbundna samråd med Sverigefinnar. Deltagarna är uteslutande äldre varför andra perspektiv sällan lyfts i den utsträckning som är önskvärd för det övergripande arbetet. Utifrån den så kallade delaktighetstrappan konstateras att samråden befinner sig på en informativ nivå förutom när det gäller hur delar av statsbidraget ska användas. Att samråda med övriga nationella minoriteter är en utmaning regionen behöver arbeta vidare med. För att synliggöra frågorna och behoven i fler sammanhang och inte riskera att de förblir ett särintresse behöver perspektivet gällande nationella minoriteter finnas med i alla former av invånardialoger. Därför anser vi också att det är ett bra förslag att öka det statliga ekonomiska stödet till minoritetsorganisationerna.

För att samråd ska fylla det syfte som utredningen föreslår behövs ett politiskt engagemang i frågorna. Det behöver också tydliggöras på vilken nivå inflytande och delaktighet ska ligga och i vilka frågor som de nationella minoriteterna kan/ska vara med och påverka. För att alla kunna vara delaktiga och förstå hur beslutsprocessen går till behövs en mängd information och kunskap. Hur ska informationen inför, under och efter samråd se ut? Ska alla dokument översättas till samtliga nationella minoritetsspråk? Hur ställer man sig till arvodering om samrådet består av flera nationella minoriteter inom ett förvaltningsområde där statsbidraget täcker vissa deltagares medverkan men inte andras? Ska det finnas nationella nivåer för arvoderingens storlek? Region Västmanland föreslår att uppföljningsmyndigheten får i uppdrag att arbeta fram ett förslag på hur delaktighet och inflytande för samråd kan se ut (4.3.2).

I och med att Barnkonventionen föreslås bli lag 2020 ställer sig Region Västmanland positivt till att extra fokus läggs på barn och ungas rätt till delaktighet och inflytande.

Region Västmanland har påbörjat ett arbete med Dialogforum för barn där också perspektivet nationella minoriteter behöver integreras (4.3.4).

4.4 Statsbidrag till kommuner i förvaltningsområde

Den nuvarande ordningen att behålla statsbidraget välkomnas, men det är viktigt att det inte urholkas över tid, det vill säga att nivån på statsbidraget måste höjas i takt med den allmänna kostnadsutvecklingen.

Utredningen bedömer att det måste finnas utrymme att lokalt få styra över användningen av statsbidraget, vilket Region Västmanland instämmer i. Regionen efterfrågar dock ett förtydligande av vad "merkostnader" för landsting och regioner innebär då det inte är gynnsamt om uppföljningsmyndigheten och landsting och regioner har skilda uppfattningar om till vad statsbidraget används (4.4.1).

Utredningens förslag gällande sökbart projektstöd vore lämpligt att gälla även för landsting och regioner om dessa inte inbegrips i formuleringen "kommuner"(4.4.2).

9 De nationella minoriteternas behov inom hälso- och sjukvård

För att höja kunskapsnivån inom Hälso- och sjukvården avseende nationella minoriteter, deras rättigheter och hälsa välkomnar regionen förslaget att införa obligatorisk undervisning i samtliga vårdutbildningar. Då vissa grupper inom de nationella minoriteterna själva beskriver att psykisk ohälsa är vanlig och även till exempel våld i nära relationer krävs både känsla för språket och god kulturkännedom, inte minst inom yrkesgruppen psykologer (9.1).

Region Västmanland konstaterar att möjligheten till god kommunikation på den enskildes språk med tolk eller med personal som talar minoritetsspråk är en stor utmaning (9.1.5).

När det gäller hälsosituation och olika gruppers behov kommer detta att förändras över tid samt med lokala variationer. Huvudmännens ansvar att analysera olika gruppers vårdbehov behöver analyseras lokalt (9.3.1).

Landsting och regioner har svårt att själva ta fram statistik gällande nationella minoriteter varför vi stödjer förslaget att Folkhälsomyndigheten, Myndigheten för vårdanalys och Socialstyrelsen genomför kontinuerliga kartläggningar avseende de nationella minoriteternas hälsosituation. Resultaten ger stöd för att utveckla det lokala arbetet med frågor som rör hälso- och sjukvård kopplat till nationella minoriteter. Samverkan med kommunerna ser Region Västmanland som en framgångsfaktor då vissa av våra verksamheter är beroende av varandra i frågor som gäller de nationella minoriteterna, inte minst ur ett folkhälsoperspektiv (9.3.3).

FÖR REGION VÄSTMANLAND

Denise Norström
Regionstyrelsens ordförande

Anders Åhlund
Regiondirektör